

DELTA I DEBATTEN!

INTERNATIONALEN

Internationalen
Box 5073
121 16 Johanneshov

Tel: 08/31 70 70, 08/31 70 73
E-post: intis@internationalen.se
Hemsida: www.internationalen.se

Artiklar ur Internationalen september 2007/36:

Muhammaddebatten pågår fortfarande....

- ▶ **Konsten att hitta sin egen plattform.....Sholeh Irani**
- ▶ **Principen eller sammanhanget?.....Håkan Blomqvist**
- ▶ **Brev till alla förolämpade svenska muslimer.....Farooq Sulehria**

Publiceringen av karikatyrer av profeten Muhammad har väckt starka känslor och skapat grogrunden för en viktig diskussion om yttrandefrihet, diskriminering och rasism. Internationalen publicerar här några tankar och ståndpunkter, som ett led i vänsterns debatt. Men vi vill bredda den debatten!

Ni läsare är välkomna att skicka in era tankar och idéer till redaktionen, samt att kommentera dessa texter. Kontaktadresser hittar ni högre upp på sidan.

Redaktionen

Konsten att hitta sin egen plattform

Trots att jag själv inte är troende muslim och inte alls är religiös, upplever jag och lider av den förödmjukelse som muslimer i västvärlden utsätts för.

Jag, med mina rötter och mitt hjärta i Mellanöstern, drabbas också av att vara den främsta måltavlan för hat och rasism. Men samtidigt är åsikts- och yttrandefriheten en viktig princip för mig, en av de mest grundläggande, säger Sholeh Irani.

Jag har erfarenheten av ett land där avsaknaden av yttrandefrihet på grund av religiöst styre kostar liv och orsakar okunskap och omedvetenhet hos folk. Men om konstnärer har fått för sig att de kan "konsten att provocera", borde vänstern lära sig "konsten att balansera". Alla säger att frågan om "Muhammadteckningarna" är svår och komplicerad. Jag försökte förenkla problematiken för att komma fram till ett balanserat ställningstagande. Men upptäckte att det inte alls var en lätt fråga! Därför lät jag mina olika "identiteter" tänka högt och resonera utifrån de olika "ismer" och principer som jag tror på.

Principen

Ordet "yttrandefrihet" tolkas och omtolkas av de olika aktörer som engagerar sig i frågan. Viktigt är att de som censurerar och begränsar och gruppen som hånar och sårar skiljer sig från dem som censureras och hotas. Makten och dess synliga tolkningsföretredare sätter gränsen för yttrandefriheten och avgör vem som får yttra sig "friare". Detta är inte enbart en historisk iakttagelse. Det går inte en dag utan kamp mellan individens krav på yttrandefrihet och maktens begränsning av rättigheten. Till det kommer att maktstrukturen är komplicerad. Staten som institution är inte den enda som begränsar yttrande- och åsiktsfriheten, intressekonflikter sker

inte enbart mellan individen och staten. Religiösa institutioner, klass- och manssamhällets kulturella normer och tabuer, religiösa tabuer, etniska konflikter, krig sätter gränser för yttrandefriheten och, i bästa fall, tvingar till självcensur.

I ett klassamhälle, där kapitalet och dess välmående och överlevnad sätter reglerna för allt, finns det inga verkliga universella värderingar och rättigheter. Även i den friare delen av världen kan de privilegierade utöva sina rättigheter i större utsträckning än "de andra". Detta är verkligheten, sammanhanget.

Paradoxen

Vänstern har varit med i en ständig kamp för frihet och rättvisa, för drömmen om en annan verklighet. Men en rörelse som strävar efter "en annan värld" borde inte nöja sig med att stödja den ena eller andra sidan, bara för att maktstrukturen har skapat en ny "fiende" genom att göra en grupp människor till "offer". Ska socialister, som tycks tro på människans visdom och hennes ovillkorliga åsiktsfrihet, avstå från sin övertygelse och tillåta maktthavare, vapenförsäljare, krigsherrar, diktatorer, fundamentalister och religiösa ledare att bestämma gränserna för yttrandefriheten? Ska vänstern som en alternativ rörelse spela enligt deras regler som en åskådare som får nöja sig med att glädjas varje gång den svagare sparkar ifrån? Ska man inte istället manifester tydligt att det är just vänstern som är yttrandefrihetens kompromisslösa försvarare, oavsett vem som utövar den och vem som drabbas? Låt oss säga att svaret är ja!

Var hamnar vi i så fall när det gäller experimentent med muslimernas profet som konstobjekt?

Ett experiment som äger rum vid den historiska tidpunkten då västvärldens stora armé gett sig på ett litet islamiskt land och ockuperat det. Just när mörkhyade, arabisktalande människor stämplas som terrorister, som barbarer... I en världsordning där media framställer religionen islam som etnicitet och sedan utmålar "muslimer" som en homogen, våldsam och efterbliven folkgrupp som hotar civilisationen.

Om man står på Lars Vilks och alla de så kallade oberoende liberala tidningarnas sida, hamnar man inte då på fel sida av konflikten och står man då inte på samma sida som de som följer strömmen, och därmed ger sig på dem som redan är förolämpade, ockuperade, slagna och liggande? Det är ju lätt att hänga med när det är allmänt tillåtet och hela poliskåren och antiterroriststyrkan står på din sida! Medvetet eller omedvetet finns det folk som inte vågar utmana makten, men som är ytterst modiga när det gäller att ge sig på de svaga, de redan besegrade.

Alternativen

Ska vänsterrörelsen ramla i antingen den ena fällan eller den andra? Finns det bara två alternativ? Om man inte försvarar dem som räknas till eller utnämner sig själva till anti-imperialister, då blir man försvarare av imperialismen. Min fiendes fiende är min vän! Vänsterrörelsen måste ta sig ur detta enkla dualismtänkande. Varför ska man fångas av tillfällets hysteri och blunda för sina egna ståndpunkter? Visst kan man tycka att principer inte är heliga i sig. Man kan vara lite pragmatisk och säga att varje princip ska behandlas i sitt sammanhang. Men får man låta avskyn för imperialismen och nyliberaler gå ut över de förnuftiga grundläggande principerna, som har direkt med vänsters egen existens som oliktankande att göra? Ska man inte istället ta tillfället i akt, gå ut med en egen mening, en egen vågad plattform, och förklara orsa-

"Yttrandefrihet" i USA enligt "Anti-war Cartoons".

kerna till allt det som händer, istället för att försvara endera sidan?

När jag frågade konstnären Lars Vilks om han menar det han skriver i sin blogg, vilks.net, att konst skall väcka känslor, svarade han:

– När jag skriver att ”konst ska väcka känslor” är det ironiskt på så sätt att det är något som alltid sägs i samband med konst. Men det är ändå riktigt, om konst inte gör det är det inte någon mening, likgiltighet är inte något man eftersträvar.

Visst har Vilks som konstnär rätt att yttra sig hur han än väljer om vad som helst, att experimentera, att utmana gränser och tabun, till och med att provocera. Detta är till och med positivt. Vad är det för fel med att utmana religiösa tabun och övertygelser? Detta får han göra med vilken avsikt som helst. Vissst har Vilks rätt att önska att han blir känd som tecknare, en som vågar ge sig på muslimernas allra heligaste figur och irritera alla de diktatorer som låtsas vara muslimernas företrädare, men som själva inte har den minsta respekt för sitt folks yttrandefrihet.

En konstnär får välja vilka motiv och objekt hon eller han vill. Men det betyder också att andra har rätt att utnyttja sin yttrandefrihet och kommentera konstnären och verket. Muslimer har rätt att protestera, bränna flaggor och dockor. Alla, muslimer eller inte, har rätt att kritisera tecknaren, undra över de moraliska aspekterna bakom avsikten, och kritisera valet av motiv och ämne. Man får och bör diskutera den inverkan Vilks teckningar kan ha på muslimers ställning och ställningstaganden. Men ingen har rätt att hindra honom från att yttra sig som han önskar. Eller fördöma honom för att han har vågat göra någonting som kan uppfattas som politiskt inkorrekt. Ingen stat, grupp eller individ har rätt att stoppa publiceringen av hans verk heller. Ingen sitter över en annan människas rätt att tänka och förmedla sina åsikter fritt. Denna rättighet är helig, eftersom människans frihet är det allra heligaste.

Jag frågade Vilks var han drar gränsen för yttrandefriheten? Skulle han till exempel teckna en aidsjuk homosexuell man så att det uppfattas som kränkande? Vilks svarade:

– Gränsen för yttrandefrihet är svår att dra, men jag ser en principiell skillnad mellan att ge sig på enskilda människor utan något allmänt intresse. Att teckna en dödsjuk homosexuell man på ett för denne kränkande sätt är svårt att finna något rimligt motiv för. Att kränka en religion är däremot en vedertagen form för att uttrycka sitt tvivel. Om religionens uppenbarelser existerar kan man betvivla, vilket däremot knappast kan vara fallet med den i aids dödsjuka.

På forumsidan på islamonline.net, chattar muslimer sida upp och sida ned om Vilks teckning. De flesta manar till lugn och sansad diskussion. Många menar att det finns inget ont i sig att kritisera religioner, något som även tillåts av islam. Men de flesta har gemensamt vad de uppfattar som den bakomliggande orsaken till koncentrationen på just islams profet.

– Detta har ingenting med yttrandefriheten att göra. Detta handlar om det grundläggande hatet mot muslimer, som går i arv hos generationer i väst.

Konsten att erkänna

Frågan är svår och mångsidig – den har väckt ett problem som egentligen inte kräver något svar, utan snarare en öppen diskussion. Mina olika ”identiteter” befinner sig fortfarande i strid och jag undrar om det egentligen inte vore klokast att slå fast principen om ovillkorlig åsiktsfrihet, men att låta hjärtat slå för de förtryckta och nedslagna.

Sholeh Irani
sholeh@internationalen.se

Socialister diskuterade Muhammadkonflikten: Principen eller sammanhanget?

– Det här handlar inte om konstens frihet utan om en politisk provokation, om att ge sig på en viss religion. Det är sammanhanget som är det viktiga. Bilden av Muhammed som ron-dellhund är en slags hets mot folkgrupp ur ett etnocentriskt perspektiv.

– Jag vet inte det, vi måste ändå ha en principiell ståndpunkt. Det var många kristna som kände sig kränkta av Elisabeth Olsson-Wallins bilder av Jesus som transsexuell och tyckte att det var hädelse, men vi försvarade hennes utställning och rätt att ”häda”.

Två röster ur den allmänpolitiska debatten på Socialistiska partiets styrelsemöte förra helgen. Bland de många politiska frågor som diskuterades var en hur socialister bör förhålla sig till den nya ”bildkrisen” som uppstått kring Nerikes Allehandas publicering av konstnären Lars Vilks Muhammedteckning. Protester från muslimskt håll har betraktat publiceringen som hädelse och hets mot folkgrupp. Försvararna har hänvisat till tros- och tryckfriheten.

Bland de församlade socialisterna tyckte de flesta att händelsen kunde fogas in i en allmännare demonisering av muslimer.

Konstens frihet?

– Vadå konstens frihet, frågade en ledamot. Fri från vad? Konsten är en återspeglning av det samhälle vi lever i. Det här är redan på förhand skapat av en politik där den muslimska anti-imperialismen attackeras.

– Det handlar egentligen inte om hädelse, menade en annan. Vilks teckningar är ingen upprorshandling utan bara barnsligheter, ungefär som ”titta vad jag törs göra!”. Ska man verkligen häda i Sverige ska man inte ge sig på muslimer. Då ska man till exempel skita på en bild av Astrid Lindgren!

Att det är sammanhanget som avgör innebörden av den nuvarande bildkrisen underströks av flera.

– USA sökte en fiende efter

kommunismens fall, det blev den muslimska världen och rörelserna. Det är i det sammanhanget vi måste se sådana här frågor, var en uppfattning.

Men att frågan inte har ett helt självklart svar visas, menade ett inlägg, av den antisemitiska vänstertidskriften Mana. Tidskriften förklarade häromveckan att man avsåg att publicera bilderna som protest mot att den iranska regimen lagt sig i saken.

De reaktionära krafterna

Att reaktionära krafter, både i den muslimska världen och Väst, tjänar på kriser av det här slaget var dock alla ense om. Högerregimer i muslimska länder och islamistiska fundamentalister får vatten på sin kvarn när muslimers religiösa känslor kränks i den rika världen. Och den internationella borgerlighetens hökar får luft under vingarna i sin ”civilisationernas kamp” under demokratins täckmantel. Därtill skapas en slags oheliga allianser mellan moralkonservativa kristna och en del muslimska ledare för att inskränka yttrandefriheten och återinföra lagar mot hädelse. Att inte bara kristdemokrater som Tuve Skånberg hänvisar till muslimers och kristnas krav på ”trosfrid” utan till och med Sverigedemokrater använder bildkonflikten för att angripa rätten till ”hädelse” säger något om vilka krafter som aktiveras.

Den sekulära vänstern

Om en sekulär vänster dessutom uppträder okänsligt mot den religiösa övertygelsen bland många människor kommer den att effektivt isolera sig mot stora delar av dagens blandade och underordnade arbetarklass. Men hur denna respekt för människors tro ska kombineras med försvar av yttrande- och kritikfrihet, även när denna kan uppröra i religiösa sammanhang, är en diskussion som vänstern bara påbörjat.

Håkan Blomqvist
intis@internationalen.se

Brev till alla förolämpade svenska muslimer

Åsiktsfrihet handlar framförallt om fall där skribenter eller konstnärer trotsar sina egna regeringars eller religioners förbud, som ofta uttrycks genom lagar mot hädelse. Artiklar eller teckningar gjorda av medlemmar av en dominant grupp som förtalar religionen tillhörande en minoritetsgrupp som är måltavla för rasism är bara ett uttryck för förtryck och uppmaning till rashat, menar Farooq Sulehria.

Asslamu Alaikum, en pakistansk-svensk vän ringde mig häromdagen och uppmanade mig att delta i en demonstration mot publiceringen av Muhammadteckningen i Nerikes Allehanda. Jag vägrade blankt. Inte för att jag är en av dem som använder "pressfrihet" som en trojansk häst. Inte heller för att jag är ateist och inte kan känna den "smärta" som troende som ni känner varje gång hädelser inträffar.

Jag vägrade i första hand att delta i er anti-Nerikes Allehanda demonstration för att jag aldrig har agiterat för en religiös fråga eller på en religiös basis. Men jag vägrade också därför att jag tycker att er protest är helt absurd. Jag menar, är det inte absurt att ni blir så rasande när islam förolämpats genom publiceringen av smaklösa karikatyrer. Men när Bush släpper loss sina trupper att döda muslimer i Irak och Afghanistan, finns inte en enda muslimsk protest i hela Sverige registrerad. Den historiska demonstrationen organiserad av anti-krigsrörelsen den 15 februari drog till sig 40 000 "hedniska" svenskar som ville stoppa dödandet av irakiska muslimer. Men ni, ni stannade hemma, troligen för att avnjuta er helg. Inte har jag heller sett er i de demonstrationer som i mars månad varje år markerar årsdagen av USA:s ockupation av Irak. De enda muslimer jag råkar se vid dessa demonstrationer är kommunister och ateister, ofta förskjutna av er. Jag har heller aldrig sett er gå med i demonstrationer till stöd för de palestinier som dagligen dödas av den sionistiska statsmaskinen som kallas Israel. Jag såg ingen muslimsk reaktion på Abu Ghraib eller Gitmo Gulag, heller.

Förresten, det är inte bara ni muslimer i Sverige som har kallat på jihad för vanhelgandet av islam men som hållit tyst över vanhelgandet av muslimer. Den danska imamen som spenderade månader med att kampanja och elda upp den muslimska världen över Jyllands-Postens teckningar, flög inte till några muslimska länder när danska trupper sattes in för att slakta irakier för Onkel Sams skull. Kommer ni ihåg 2005, då afghaner tände eld på sina egna städer (eller vad som fanns kvar av dem) efter att en amerikansk marinsoldat urinerat på Koranen? Men vanhelgandet av deras hela land genom den amerikanska ockupationen är fortfarande acceptabelt.

Låt mig berätta en personlig historia. I oktober 2005 skakade en dödlig jordbävning mitt ursprungsland Kashmir, nu kontrollerat av Pakistan. En vecka efter denna tragedi som tog 80 000 liv sålde Sverige Saab plan värda en miljard dollar. Det var exakt samma summa som experter i Pakistan beräknade att återuppbyggnaden av Kashmir skulle kosta. I min veckokronika för en pakistansk dagstidning protesterade jag kraftigt mot denna vapenaffär. Det sekulära PPP (Pakistan Peoples Party) tog upp den här frågan och agiterade i parlamentet. De skäggiga muslimerna i parlamentet fortsatte att vara tysta. Och inte en enda imam i svenska moskéer protesterade mot affären som berikade Sverige men som skulle svälta till döds hundratusentals i Pakistan och Kashmir.

Det är inte bara på grund av denna absurditet som jag distanserade mig från er anti-Nerikes Allehanda demonstration. Jag höll mig också undan för att jag tycker att sådana uppvisningar i muslimsk upprördhet är lite hycklande.

Är det inte hyckleri att vi vill ha respekt i Europa utan att vara beredda att ge samma rättigheter till våra minoriteter i muslimska länder? De indiska muslimerna insisterar på att slakta kor. Egyptiska muslimer som attackerar koptiska områden i Kairo är inget nytt. Attacker på kyrkor i Pakistan har på senare tid blivit rutin. Förutom att talibanerna förstörde Afghanistans framtid, förstörde de det förflutna också när de raserade buddhastatyerna. Protesterade vi på Sergels torg?

Låt mig berätta om ett utmärkt exempel från mitt sprungsland, Jammu Kashmir. Muslimer är i majoritet i Kashmir. För att visa respekt för sina Hindufränder, slaktar de inte kor. I sin tur håller sig brahmanerna (som till skillnad mot brahmanerna i Indien och annorstädes inte är vegetarianer) borta från fläsk. Medan muslimer och hinduer i Indien har varit i konflikt många gånger, har den gemensamma harmonin i Kashmir varit exemplarisk i allmänhet.

Jag menar inte att en kristuslik eller gandhisk pacifism som går ut på att vända andra kinden till skulle få de "kulturella kriget" eller "civilisationernas sammandrabbningar" av idag att upphöra. Från Jyllands-Posten till Nerikes Allehanda, västs åsiktsfrihets-fundamentalister har med flit publicerat saker som förolämpar muslimer. Medan islamofobi blir ett bekvämt redskap för att driva fram en högersvängning, är "åsiktsfrihet" använt som en trojansk häst för att utmåla muslimer som annorlunda, främmande och moraliskt oförenliga med västvärldens värderingar.

Åsiktsfrihet, enligt min blygsamma mening, handlar framförallt om fall där skribenter eller konstnärer trotsar sina egna regeringars eller religioners förbud, som ofta uttrycks genom lagar mot hädelse. Artiklar

eller teckningar gjorda av medlemmar av en dominant grupp som förtalar religionen tillhörande en minoritetsgrupp som är måltavla för rasism är bara ett uttryck för förtryck och uppmaning till rashat.

Men för att motarbeta detta förtryck krävs inte tanklöst våld. Vet ni, bara förra året dödades tre människor i Lahore i Pakistan under "protesterna" mot Jyllands-Posten, medan historiska monument sattes i brand. Jag är rädd för att ett par till provokativa teckningar i Jyllands-Posten skulle lett till att hela Lahore lades i aska. Och ett halvt dussin ungdomar föll för poliskulor i den pakistanska huvudstaden Islamabad när ursinne gjorde de trogna galna över Salman Rushdies "hädiska" novell (knappast läst av någon trogen muslim).

Paradoxalt nog är det Salman Rushdie som utgör ett gott exempel när provokationer anstiftas. En pakistansk film, *International Guerillas*, som porträtterade Salman Rushdie som "en torterare, mördare och fylla som bär en motbudande blandning av färgsprakande safari-kostymer", vägrades licens i Storbritannien.

Rushdie såg filmen på video och tyckte den var gräslig. Filmen slutade med att han avrättades genom Allah den allsmäktiges makt. Men Rushdie skrev ändå till Storbritanniens styrelse för filmklassificering och lovade dem att han inte skulle vidta lagliga åtgärder mot dem gällande filmen. Han uppmanade styrelsen att ge filmen licens. Med hans egna ord: "Filmen legitimerades och försvann genast ur synhåll. Ett försök att visa den i Bradford möttes av rader av tomma stolar. Det var en perfekt illustration av argumentet för åsiktsfrihet: människor kan verkligen ta egna beslut".

Jag vet att ni har bannlyst Salman Rushdie. Han är en utstött. Men har han inte en poäng när han säger att människor måste tillåtas att bestämma sig själva? Tänk om Nerikes Allehandas provokation hade mötts av tystnad. Jag lovar att den skitbilden som publicerades i konstens namn redan skulle ha nått den plats den förtjänar: papperskorgen.

Jag hoppas att ni vill ta er tid och läsa dessa rader och fundera över dem. Jag förväntar mig att se er i dussintal den 18 september på demonstrationen som hålls för att markera den borgerliga regeringens första år vid makten.

Feeamanallah,

Farooq Sulehria
intis@internationalen.se
Översättning: Linn Hjort